

Na osnovu člana 35, stav 1, tačka 1.1, Zakona br. 03/L-209 o Centralnoj banci Republike Kosova (Službeni list Republike Kosova br. 77/16, avgust 2010), kao i dela IV i člana 85. Zakona br. 04/L-093 o bankama, mikrofinansijskim institucijama i nebankarskim finansijskim institucijama (Službeni list Republike Kosova br. 11/11, maj 2012), Odbor Centralne banke Republike Kosova na sastanku održanom 29. decembra 2016, usvojio:

UREDBU O KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU BANAKA

Član 1

Svrha i delokrug

1. Svrha ove uredbe je da ojača regulatorni okvir u vezi sa dobrim praksama korporativnog upravljanja banaka, kao važan faktor za očuvanje održivosti i stabilnosti bankarskog sektora u celini. Ova uredba određuje minimalne zahteve za akcionare banaka, Odbor direktora i više menadžere u vezi sa njihovim odgovornostima u korporativnom upravljanju.
2. Ova uredba se primenjuje na sve banke koje posluju u Republici Kosovo, a koje su licencirane od strane CBK-a.

Član 2

Definicije

1. Svi izrazi koji su upotrebljeni u ovoj uredbi imaju isto značenje kao što je definisano u članu 3. Zakona br. 04/L-093 o bankama, mikrofinansijskim institucijama i nebankarskim finansijskim institucijama (u nastavku: Zakon o bankama) i/ili kako su definisane u nastavku za potrebe ove uredbe:

1.1 Korporativno upravljanje – označava način upravljanja poslovanja i aktivnosti banke putem podele nadležnosti i odgovornosti od strane njihovih akcionara, Odbora direktora i višeg menadžmenta, koje utiče na način na koji oni određuju korporativnu strategiju i ciljeve, vrše izbor i nadgledanje osoblja, obavljaju aktivnosti banke na dnevnim osnovama, usklađuju aktivnosti i korporativno ponašanje sa očekivanjima da će banke poslovati na bezbednim i zdravim osnovama i u skladu sa važećim zakonima i propisima, kao i o načinu uspostavljanja kontrolnih funkcija i zaštitu interesa depozitora.

1.2 Rizik usklađenosti – je rizik zakonskih i regulatornih sankcija, finansijskih materijalnih gubitaka ili gubitka reputacije kao rezultat neusklađenosti bankarskih operacija sa zakonima, uredbama, pravilima, standardima i unutrašnjim pravilima organizacije, kao i sa važećim kodeksima ponašanja o njenim bankarskim aktivnostima (koji su zajednički navdeni kao: *važeći zakoni i propisi*).

Član 3

Sukobi sa zakonima i propisima jurisdikcije iz matične zemlje

Ogranci stranih banaka moraju da obaveste CBK ukoliko nailaze na sukobe između sprovođenja ove uredbe i zakona i propisa koje primenjuju u jurisdikciji matične zemlje. Osim ako se izričito oslobode od strane CBK-a putem bilo koje druge uredbe ili pravnog akta, oni su dužni da sprovode utvrđene zahteve u ovoj uredbi koje se odnose na njihove operacija na Kosovu.

Član 4

Korporativne vrednosti i kodeks ponašanja

1. Sve banke koje posluju na Kosovu moraju imati pisanu Izjavu o korporativnim vrednostima i kodeks ponašanja, dokumenti koji se odnose na sve strane koje rade za banku, uključujući članove Odbora direktora. Korporativna kultura koja je predviđena u ovom dokumentu mora se poštovati i primeniti od svih stranaka, mora biti takva da podržava ciljeve banke i da obezbeđuje norme i da na odgovarajući način podstiče na profesionalno i etičko ponašanje.
2. Izjava o korporativnim vrednostima i kodeks ponašanja banaka moraju biti u skladu sa svim zahtevima i obavezama ove uredbe.
3. Članovi Odbora direktora treba da služe kao primer u njihovoj rukovodećoj ulozi, koje oni smatraju važnim i suštinskim, Izjavu o korporativnim vrednostima i kodeksu ponašanja banke.
4. Kodeks ponašanja banke mora da sadrži najmanje pravila u vezi sa sledećim pitanjima:
  - 4.1. Usklađenost sa svim važećim zakonima i propisima na Kosovu;
  - 4.2. Tretiranje sukoba interesa;
  - 4.3. Spoljašnje poslovne interese, uključujući investicione aktivnosti i spoljašnja zapošljavanja članova Odbora, menadžmenta i osoblja;
  - 4.4. Tretiranje poverljivih informacija;
  - 4.5. Prijem beneficija, poklona i drugih usluga;

5. Izjava o korporativnim vrednostima i kodeks ponašanje banke moraju biti stavljeni na raspolaganju klijentima banke prema zahtevu. Banke se podstiču da na kontinuiran način stavljaju ove izjave na raspolaganje javnosti i da ih objavljuju na njihovim veb stranicama.

Član 5

Tretiranje zabrinjavajućih pitanja

Svaka banka treba da uspostavi jasan proces u pisanoj formi, putem kojeg zaposleni mogu da prenesu višem menadžmentu ili članu Odbora direktora, bilo koju legitimnu zabrinutost koju imaju u vezi sa nezakonitim, ne-etičkim i sumnjivim praksama i aktivnostima, u slučajevima kada je uključen jedan član višeg menadžmenta banke. Proces treba da bude takav da stvori kod zaposlenog poverenje da može komunicirati takva pitanja uz potpunu zaštitu od bilo kog oblika kažnjavanja.

Član 6

Vlasništvo banke

1. Dobro korporativno upravljanje zahteva da akcionari svih banaka koje posluju na Kosovu budu odgovarajući i pogodni. CBK na osnovu zakonskog okvira ima nadležnost da proceni i da osigura da svi glavni vlasnici predložene banke ispunjavaju ovaj zahtev.
2. Akcionari banke sa njihove strane moraju imati stratešku viziju o vlasništvu banke i to moraju da prenose odboru, jer bez uputstava od akcionara u tom pogledu, odbor i menadžment banke će imati poteškoća u određivanju jasnog strateškog pravca za banku, kao i u njenom upravljanju u pravcu postizanja ovih ciljeva.
3. Akcionari banke moraju da ispune zahteve o vlasništvu, da su odgovarajući i pogodni, u kontinuitetu. Prema članu 37. Zakona o bankama, svi glavni akcionari moraju posedovati prethodno odobrenje CBK-a kako bi se osiguralo da novi akcionari takođe ispunjavaju kriterijume kako bi bili odgovarajući i pogodni. CBK razmatra kvalitet vlasništva banke u okviru ispitivanja korporativnog upravljanja jedne banke, da bi osigurala očuvanje visokog standarda koji se zahteva od vlasnika banaka na Kosovu.
4. Prema članu 37. stav 4. Zakona o bankama, svaka banka mora da obevsti CBK o bilo kojem sticanju akcija u roku od pet (5) dana od dana sticanja iznosa akcija koji je jednak ili veći od pet odsto (5%) kapitala banke, ali koji ne prelazi deset odsto (10%) od kapitala banke. Obaveštenje se vrši na taj način da sadrži informacije koje mogu biti zatražene od CBK-a.

Član 7

Stvarno vlasništvo

1. Prema članu 7. Zakona o bankama, da bi bila licencirana od CBK-a, banka mora dostaviti listu akcionara koji drže ili će držati pet odsto (5%) ili više akcija, kao i stvarnih vlasnika ovih akcija, navodeći njihova imena, adresu i odgovarajuće posjedovanje akcija.
2. Ukoliko CBK ima razloga da sumnja u vezi sa konačnim stvarnim vlasništvom jednog značajnog dela akcija banke koja posluje na Kosovu, ona će blokirati te akcije od učešća u menadžmentu banke sve do trenutka kada se utvrdi konačno stvarno vlasništvo i ista ispunjava uslove da bude odgovarajuća i pogodna u skladu sa Zakonom o bankama. Ukoliko CBK ima česte ili kontinuirane probleme u vezi sa konačnim stvarnim vlasništvom jedne banke, ona će preduzeti korektivne mere koje mogu obuhvatati, u vanrednim okolnostima, oduzimanje licence dotične banke.

Član 8

Glavni sastanak akcionara

1. Dobra korporativna uprava počinje Glavnim sastankom akcionara. Član 24. Zakona o bankama predviđa da se Glavni sastanci akcionara održe najmanje jednom godišnje. Vanredni Glavni sastanci akcionara mogu se održati prema potrebi na osnovu uslova određenih u članu 24.4 Zakona o bankama.
2. Pitanja o kojima se odlučuje u Glavnom sastanku su utvrđene u članu 24.7 Zakona o bankama i između ostalog uključuju:
  - 2.1. Stvaranje osnovnog isplaćenog kapitala banke putem izdavanja ili povećanja običnih akcija i izdavanja ili povećanja prioritetnih akcija;
  - 2.2. Imenovanje spoljašnjeg revizora banke;
  - 2.3. Usvajanje godišnjeg finansijskog izveštaja banke;
  - 2.4. Raspodelu profita i isplaćivanje dividende ili način pokrivanja gubitaka ukoliko je banka ostvarila gubitke;
  - 2.5. Izbor i razrešenje članova Odbora direktora na pojedinačnim osnovama;
  - 2.6. Određivanje naknada za članove Odbora direktora i spoljnih članova u komisijama odbora;

Član 9

Odgovornosti Odbora direktora banke

1. Odbora direktora banke snosi glavnu odgovornost za kvalitet upravljanja banke. Odbor mora da vrši ovu ulogu sa ciljem da osigurava da se institucijom upravlja na način koji čuva njenu sigurnost i stabilnost, i da funkcioniše na način koji uzima u obzir interese svih

zainteresovanih strana, uključujući akcionare, depozitore i druge relevantne zainteresovane strane.

2. Odbor, takođe, mora osigurati da institucija posluje u skladu sa svim relevantnim zakonima i propisima na Kosovu, zbog toga što Odbor snosi glavnu odgovornost o svim aktivnostima ili propustima banke, uključujući poštovanje s njene strane zakonskih i regulatornih obaveza.
3. Odbor mora imati zdrava i objektivna rasuđivanja, da poseduje potrebne kvalifikacije i kompetentnosti, pojedinačno i kao celina, da sledi dobre prakse upravljanja u funkciji njihovih obaveza u Odboru, kao i da bude podržan od adekvatnih, profesionalnih i nezavisnih funkcija upravljanja rizikom, usaglašenosti, revizije i kontrola, koje odbor mora da nadgleda na efektivan način.
4. Odbor snosi glavnu odgovornost o poslovnoj strategiji i finansijskoj stabilnosti banke, ključne odluke u vezi sa osobljem, unutrašnjom organizacijom kao i strukturu i praksom upravljanja, i obaveze upravljanja rizikom i usaglašenosti. Odbor može preneti neke od njegovih funkcija komisijama Odbora kada kada tako nešto bude bilo prikladno, ali ne i odgovornosti.
5. Odbor treba da uspostavi organizacionu strukturu banke. To će omogućiti Odboru i višem menadžmentu da ispune svoje odgovornosti i da olakšaju efektivno odlučivanje i dobro upravljanje. To uključuje jasno određivanje ključnih odgovornosti i nadležnosti samog Odbora i višeg menadžmenta, kao i onih koji su odgovorni za funkcije upravljanja rizikom i funkcije kontrole.
6. Upravni odbor banke ima sledeće posebne odgovornosti:
  - 6.1. Izabere Predsedavajućeg odbora iz redova ne-izvršnih članova Odbora;
  - 6.2. Usvaja i nadzire realizaciju strateških ciljeva institucije i povremeno razmatra ove strateške ciljeve kako bi osigurao da ostaju konzistentni sa radnim okruženjem institucije;
  - 6.3. Nadgleda sprovođenje upravnog okvira banke i vrši periodične preglede kako bi bila adekvatna nasuprot materijalnim izmenama veličine, složenosti, geografske prostirenosti, poslovne strategije, tržišta i regulatornih zahteva banke.
  - 6.4. Usvaja i nadzire strategiju institucije za upravljanje rizikom, uključujući granice tolerantnosti rizika institucije, kao i nadgledanje njihovog sprovođenja;
  - 6.5. Utvrđuje zajedno sa višim menadžmentom i glavnim službenikom za rizik (u daljem tekstu: GSR), spremnost banke da preuzme rizik (engleski: *risk appetite*), uzimajući u obzir regulatorni okvir i dugoročne interese banke, izloženost prema riziku i mogućnost za efikasno upravljanje rizika.

- 6.6. Određuje korporativnu vrednost institucije i osigurava da ponašanje samih članova Odbora i svih službenika institucije je u skladu sa tim vrednostima;
  - 6.7. Imenuje i nadzire više menadžere koji su nadležni da preduzimaju odgovornost za dnevnim upravljanjem institucije i da osigura da oni deluju u skladu sa strateškim ciljevima, granicama rizika i korporativnim vrednostima institucije;
  - 6.8. Određuje paket naknade za viši menadžment i da osigura da pruženi podsticaji su u skladu sa ciljevima i vrednostima institucije;
  - 6.9. Izrađuje i dokumentuje Kodeks ponašanja za celokupni menadžment i osoblje institucije i da osigura da se isti sprovodi u praksi;
  - 6.10. Razmatra, odobrava i prati godišnje poslovne planove i budžete institucije;
  - 6.11. Usvaja ugovorne sporazume i osigurava da pisani sporazumi na nivou usluga određuju odgovornosti relevantnih strana, pre nego što započnu sporazume i da su ti sporazumi u najboljem interesu banke. Ovaj zahtev se primenjuje za ugovorne sporazume sa stranama koje su povezane sa bankom, uključujući matične banke;
  - 6.12. Određuje informacije koje treba dobiti od menadžmenta kako bi mogli da ispune njihove odgovornosti na efikasan način i da pažljivo i detaljno analiziraju te izveštaje kada ih prime;
  - 6.13. Određuje informacije koje treba dobiti od unutrašnjih i spoljašnjih revizora institucije i raspravlja i prati te izveštaje kada se oni dobijaju;
  - 6.14. Osigurava transparentnost i profesionalnu saradnju sa CBK-om;
  - 6.15. Saziva Glavni sastanak akcionara.
7. Unutar opšteg okvira korporativnog upravljanja, Odbor je odgovoran za usvajanje i nadgledanje okvira upravljanja rizikom. Efektivni okvir upravljanja rizikom obuhvata snažnu kulturu rizika, spremnost za dobro definisani rizik kroz politike rizika ili pismenih izjava o spremnosti za rizik, kao i dobro definisane odgovornosti o upravljanju rizikom posebno i o funkcijama kontrole uopšteno.
  8. Odbor mora preuzeti aktivnu ulogu u određivanju spremnosti za rizik i u osiguranju njegove usklađenosti sa strateškim, kapitalnim i finansijskim planovima banke, kao i sa praksama naknade. Spremnost banke za rizik treba da bude prenesena na jasan način, putem politike rizika ili izjave o spremnosti za rizik, koja lako može biti shvaćena od svih zainteresovanih strana, kao što su: Odbor direktora, viši menadžment, zaposleni u banci i CBK.
  9. Politika banke o spremnosti za rizik ili izjava o spremnosti za rizik treba da:
    - 8.1 Uključuje kvantitativne i kvalitativne elemente;
    - 8.2 Određuje pojedinačni i kombinovani nivo i vrste rizika koje je banka spremna da prethodno preuzme na sebe i u cilju realizacije njenih poslovnih aktivnosti u okviru njenog kapaciteta za preuzimanje rizika;

- 8.3 Određuje granice i poslovne aktivnosti u skladu sa kojima se očekuje da će banka poslovati u okviru realizacije poslovne strategije;
10. Efikasna komunikacija spremnosti za rizik koja je određen od strane Odbora, u celoj banci, nadovezujući to sa dnevnim operativnim odlučivanjem i postavljanjem sredstava i efektivnih metoda za pokretanje pitanja rizika i strateških zabrinutosti u celoj banci.
11. Pojedinačne odgovornosti članova Odbora direktora su:
- 11.1 Da osiguraju da deluju u najboljem interesu banke u celosti a ne samo u najboljem interesu glavnog akcionara koji je postavio njih;
  - 11.2 Da poseduju saznanja o unutrašnjem i spoljašnjem okruženju banke, uključujući ekonomska i finansijska domaća, regionalna i međunarodna kretanja, kao i statutarne i regulatorne izmene koje utiču na banku;
  - 11.3 Da redovno učestvuju na sastancima Odbora, da se pripreme pre sastanka pregledajući neophodni odgovarajući materijal, da aktivno učestvuju u diskusijama Odbora i da zahtevaju objašnjenja o nepoznatim ili nejasnim materijalima;
  - 11.4 Da učestvuju na razmatranju učinka Odbora u celini i u razmatranju učinka njih samih;
  - 11.5 Da saraduju sa CBK-om, i da učestvuju na svim sastancima koje saziva CBK;
  - 11.6 Da otkriju sve neophodne informacije koje su predviđene važećim zakonodavstvom od trenutka kada podnose prijavu i tokom celog perioda u kojem služe kao članovi Odbora;
  - 11.7 Da ostvare samostalno rasuđivanje i da ne dozvole sebi da budu pod neopravdanim uticajem od nekog drugog direktora, menadžmenta ili od spoljašnjih interesa;
  - 11.8 Da izbegavaju sukob interesa. To obuhvata obelodanjivanje bilo kakvog ličnog posla koji imaju sa bankom.
12. CBK ima nadležnosti u okviru Zakona o bankama da vrši diskvalifikaciju neke osobe od Odbora banke, ukoliko smatra da ne ispunjava ove minimalne zahteve.

Član 10

Imenovanje i nadgledanje višeg menadžmenta banke

1. Odbor banke koja deluje na Kosovu treba da izabere i imenuje viši menadžment institucije i ako je potrebno da isti i zamenjuje. U slučaju ogranka stranih banaka, ovo obavlja Odbor direktora matične banke.
2. U cilju ispunjavanja ove uloge, Odbor treba:
  - 2.1. Da utvrdjuje standarde da budu pravi i pogodni za izbor svih menadžera, ne samo onih viših menadžera za koje je potrebno odobrenje CBK-a;
  - 2.2. Da vrši nadgledanje viših menadžera i da obezbeđuje da su oni u skladu sa usvojenim strategijama i granicama rizika institucije;

- 2.3. Da utvrđuje formalne standarde performanse za više menadžere. Oni treba da obezbeđuju da ovi standardi performanse budu u skladu sa dugoročnim interesima institucije i da ne vode nenamerno do preteranog preuzimanja rizika u kratkoročnom aspektu;
- 2.4. Da osiguraju da znanja i ekspertize viših menadžera ostaju u potrebnom nivou u slučaju izmena u prirodi biznisa, njegovom profilu rizika ili njegove sredine poslovanja;
- 2.5. Da ima pogodan plan kontinuiteta za osiguravanje da gubitak višeg ili ključnog osoblja ne utiče negativno na performansu institucije.

Član 11

Sukobi interesa

1. Odbor treba imati napisanu zvaničnu politiku u vezi sa sukobima interesa ili navedenoj na statusu banke, kao i jedan objektivni i rigorozni proces za sprovođenje politike. Politika Odbora za sukob interesa treba da sadrži najmanje:
  - 1.1. Zadatak direktora da izbegava delatnosti koje mogu da stvaraju sukob interesa ili predstavljaju utisak sukoba interesa;
  - 1.2. Proces razmatranja ili usvajanja koji treba da sprovedu direktori pre uključivanja u određenim delatnostima, kao što je služba u nekom drugom odboru, u cilju obezbeđivanja da delatnost ne stvara sukob interesa ili utisak sukoba interesa;
  - 1.3. Zadatak direktora za obelodanjivanje svih pitanja koje mogu rezultirati u sukob interesa;
  - 1.4. Odgovornost direktora za uzdržavanje od glasanja u vezi sa pitanjima gde jedan član može imati sukob interesa ili gde se može kompromitovati objektivnost člana za ispravno vršenje zadataka prema instituciji;
  - 1.5. Način na koji Odbor može tretirati nepoštovanje politike sukoba interesa.
2. Sprovođenje politike sukoba interesa nadgledaće se od strane CBK-a. Svi slučajevi nepoštovanja ove politike od strane članova Odbora treba da se izveštavaju u CBK. Ako CBK smatra da član ne ispunjava zahteve pravog i pogodnog člana Odbora, razrešiće člana od Odbora banke.

Član 12

Transakcije sa povezanim licima

1. Banke treba da sprovedu politike kao u nastavku tokom tretiranja transakcija sa povezanim licima:
  - 1.1. Sve banke trebaju imati poverljive sisteme kontrole za identifikaciju, merenje, nadgledanje i upravljanje transakcija sa povezanim licima, uključujući sve transakcije sa glavnim akcionarima ili akcionarima sa znatnim interesom;

2. Sve transakcije i poslovni odnosi sa povezanim licima treba da se obavljaju u skladu sa Zakonom o bankama i Uredbom o transakcijama sa povezanim licima sa bankom i radnicima banke.

Član 13

Kvalifikacije članova Odbora direktora

1. Svi članovi odbora treba da imaju iskustvo, kompetencije i adekvatne lične kvalitete. Zahtevi koje CBK smatra kao važnim su utvrđeni članom 26. Zakona o bankama i u Uredbi CBK-a za direktore i više menadžere banaka. Ova uredba precizira da viši direktori i menadžeri banaka treba da pokazuju integritet, zdravo rasuđivanje, liderstvo, kompetenciju i finansijsku održivost.
2. Odbor kao grupa treba da osigura da puni spektar znanja i iskustva koje su potrebne za nadgledanje institucije je unutar Odbora kao celina. Ovo znači da članovi Odbora treba da imaju vaspitanje različitih oblasti i različita iskustva;
3. Skupština akcionara treba da procenjuje standard veština i iskustva koje Odbor ima u redovima svojih članova prema strukturi koja je idealna za njihovu banku. Znatni otkriveni raskoraci treba da se upotrebljavaju kao važan osnov za buduća imenovanja odbora;
4. Članovi odbora treba da se usvajaju od CBK-a u okviru člana 34. Zakona o bankama. CBK uzeće u obzir utvrđena pitanja u ovoj odredbi i zakonodavstvom na snagu za odlučivanje o usvajanju jednog imenovanja ili ne.

Član 14

Informisanje članova Odbora

1. Svi novi članovi odbora, i ako su imali znatno iskustvo u odboru ili u drugim institucijama, trebaju biti informisani u svako vreme za specifičnosti banke koju će nadgledati;
2. Svi članovi odbora trebaju imati pristup i da budu u koraku sa svim relevantnim pitanjima, uključujući pravna i regulativna pitanja, koje se povezuju sa bankarskim sistemom na Kosovu;
3. Banke treba da imaju svoja unutrašnja uputstva za članove odbora direktora i da izdvajaju vreme, budžet i druge dovoljne resurse za ovaj cilj.

Član 15

Struktura Odbora direktora

1. Član 26. Zakona o bankama utvrdio je minimalne zahteve za strukture Odbora. Ovi minimalni zahtevi su:
  - 1.1. Odbor se sastoji od neparnog broja od najmanje pet (5) članova;
  - 1.2. Svi članovi Odbora imaju pravo glasa;
  - 1.3. Većina članova Odbora treba da budu nezavisni i ne-izvršni direktori;
  - 1.4. Najmanje jedan od članova Odbora treba da ima stalni boravak na Kosovu;
  - 1.5. Izvršni direktor služi u Odboru po zvaničnoj dužnosti i bez prava glasa, u vreme kada on ili ona drži poziciju direktora.

2. Za svrhe ovog člana kao i člana 26. Zakona o bankama, direktori se smatraju nezavisnim ako:
  - 2.1. Oni su nezavisni od menadžmenta i akcionara banke; i njihovo rasuđivanje će se vršiti samo za dobrobit banke;
  - 2.2. Nema faktičkog ili perceptiranog sukoba interesa koji proističe iz njihovih odnosa sa bankom i sa povezanim strankama sa bankom;
  - 2.3. Oni nisu zaposleni od banke ili povezanih stranaka sa njim, osim kao član Odbora ili saventik Odbora u drugim kompanijama grupe;
  - 2.4. Oni nisu zaposleni kao izvršni direktori drugih kompanija u kojima neki od izvršnih direktora služi u Odboru banke;
  - 2.5. U poslednjih šest meseci oni nisu bili povezani ili zaposleni od sadašnjeg spoljašnjeg revizora banke;
  - 2.6. CBK takođe može uzeti u obzir činjenice i druge okolnosti koje oni mogu smatrati kao relevantnim za odlučivanje o tome da li je jedan direktor nezavisan ili ne.

3. Jedan nezavisan direktor treba neprekidno ispunjavati ove uslove nezavisnosti tokom vremena kada je član Odbora. Ako se njihove okolnosti izmene i više ne ispunjavaju uslove da budu nezavisni direktori, oni treba da odmah obaveste CBK. Oni mogu ostatu u Odboru, ali se više neće smatrati od CBK-a nezavisnim direktorima. U ovim okolnostima, banka treba da obezbeđuje da oni ispunjavaju zakonske uslove sa minimalnim brojem nezavisnih direktora u svom Odboru.

4. Jedan nezavisni direktor može držati akcije u jednoj banci na direktan način u skladu sa članom 5. Uredbe CBK-a o direktorima i višim menadžerima banaka.

5. Svako predloženo lice kao Nezavisni direktor, pre njegovog/njenog imenovanja trebaće da obezbeđuje CBK-u izjavu da ispunjava uslove ove uredbe u vezi sa nezavisnošću i delovaće

kao Nezavisni direktor Odbora banke. Obrazac ove tražene izjave, koja će se potpisati od nezavisnih članova koji su predloženi od strane Odbora, utvrđen je od CBK-a Aneksom 1 ove uredbe.

6. CBK u ovoj uredbi ili u naknadnim izmenama ove uredbe, može postavljati detaljnije zahteve od minimalnih zahteva utvrđenim aktuelnim zakonodavstvom.
7. Sastav Odbora treba da bude adekvatan da se mogu suočavati sa slučajevima kada jedan ili nekoliko članova moraju da napuste odlučivanje zbog potencijalnog sukoba interesa.
8. Odbor, najmanje u dve godine, treba da vrši samo-ocenjivanje i da razmatra njegov sastav, kao i da se opredeljuje za efektivniji sastav donošenjem odluka i utvrđivanjem strategije.
9. Odbor treba da drži potrebne podatke diskusija i odluka. Iste, prema zahtevu, treba da se stavljaju na raspolaganje CBK-u.

Član 16

Stvaranje Komiteta od strane Odbora direktora

1. Zakon o bankama zahteva od Odbora svake licencirane banke koja deluje na Kosovu, osim ogranaka stranih banaka, da osniva komitet revizije i komitet za upravljanje rizikom.
2. Odbor svake banke može odlučiti za osnivanje dodatnih komiteta.
3. CBK, takođe. Može zatražiti da sve ili nekoliko banaka imaju dodatne komitete Odbora.
4. Odbor treba da precizira u statutu ili pisanim smernicama odgovornosti, autoritet i zahteve za odgovornost svakog komiteta Odbora koji ga osniva.
5. Statut ili smernice komiteta treba da razlikuje pitanja za koje komitet ima autoritet da deluje u ime Odbora i u onima u kojima komitet može samo da razmatra i da daje preporuke Odboru.
6. Zapisnici svih sastanaka komiteta treba da se šalju članovima Odbora nakon sastanka što je brže moguće.
7. Kada odbor smatra potrebnim, može upotrebiti usluge nezavisnih konsulenata za pomaganje određenih komiteta.

8. Članovi menadžmenta institucije ne trebaju biti članovi komiteta Odbora. U svakom slučaju, menadžment može biti pozvan na sastanke prema potrebi da doprinosi diskusiji.

Član 17 **Komitet revizije**

1. Upravni odbor treba osnovati Komitet revizije.
2. Komitet revizije treba imati najmanje tri izabranih članova iz redova neizvršnih direktora i spoljašnjih stručnjaka.
3. Predsedavajući Komiteta revizije je nezavisni neizvršni član Odbora direktora i nije predsedavajući Odbora ili nekog drugog komiteta.
4. Najmanje jedan član Komiteta revizije, koji je izabran od Odbora direktora, treba da bude nezavisni spoljašnji stručnjak u oblasti računovodstva ili revizije u cilju povećanja nivoa ekspertize u Komitetu revizije.
5. Komitet revizije je odgovoran za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja institucije, uključujući njegove obaveze za finansijsku deklaraciju i njegovo finansijsko izveštavanje prema CBK-u.
6. Komitet revizije treba da nadgleda funkciju unutrašnje revizije, uključujući usvajanje njihovih planova revizije, kao i da usvaja papire angažovanja spoljašnjih revizora.
7. Komitet treba da nadgleda odgovore menadžmenta prema regulativnim izveštajima, izveštajima i preporukama unutrašnje revizije i da obezbeđuje pravovremeno potrebna rešenja svih pokrenutih pitanja.

Član 18 **Komitet za Upravljanje rizikom**

1. Svaka banka, osim ogranaka stranih banaka, treba da osniva Komitet za Upravljanje rizikom.
2. Komitet za Upravljanje rizikom biće odgovoran za savetovanje Odbora za opštu identifikaciju trenutnog i budućeg rizika institucije, za politike i strategiju za upravljanje rizikom, i za nadgledanje višeg menadžmenta u sprovođenju strategije rizika.

3. Komitet za Upravljanje rizikom treba da prihvati izveštaje i redovnu komunikaciju od Glavnog službenika za rizik (u nastavku: GSR) ili njegovog ekvivalenta, kao i druge relevantne funkcije u vezi sa aktuelnim profilom rizika banke, aktuelnim stanjem kulture rizika, utvrđenoj spremnosti rizika i utvrđenim ograničenjima, kršenje ovih ograničenja i planove za smanjenje rizika (eng. *risk mitigation plans*).
4. Komitet za Upravljanje rizikom treba:
  - 4.1. Da se sastoji samo od članova Odbora direktora banke;
  - 4.2. Da obuhvata članove koji imaju iskustva u pitanjima i praksama upravljanja rizikom;
  - 4.3. Da nadgleda sve aspekte profila rizika banke i da preporučuje Odboru izmene profila ako se izmenjuju okolnosti banke ili okolnosti sa kojima se ona suočava;
  - 4.4. Da nadgleda strategije o upravljanju kapitalom i likvidnošću, kao i sve relevantne rizike banke, kao što su kreditni rizik, rizik tržišta, operativni i rizik reputacije, da se osigura da su oni u skladu sa profilom deklarisanog rizika.
  - 4.5. Da održi sastanak najmanje svakih tri meseca, kao i u drugim slučajevima, prema potrebi;
  - 4.6. Da nadgleda efikasnost i nezavisnost funkcija za upravljanje rizikom u okviru banke.

Član 19

Odgovornosti višeg menadžmenta

1. Viši menadžment je odgovoran za svakodnevne operacije poslovanja banke.
2. Viši menadžment treba da obezbeđuje da se delatnosti institucije vrše u svako vreme na način koji je u skladu sa strategijom poslovanja institucije, strategijom i ograničenjima rizika i politike i drugim ograničenjima određene od strane Odbora.
3. Članovi višeg menadžmenta treba da imaju potrebno iskustvo, kompetencije i integritet za upravljanje poslovanjem i osobljem pod njihovim nadgledanjem. Oni treba da imaju pristup u redovne obuke za održavanje i napredak njihovih znanja, kao i da budu ažurni sa poslednjim razvojjima koja su odgovarajuća za njihovu oblast odgovornosti.
4. Organizovanje, procedure i odlučivanje višeg menadžmenta treba da budu jasni, transparentni i dizajnirani za promovisanje efektivnog upravljanja banke. Ovo obuhvata jasnoću o ulozi, autoritetu i odgovornosti različitih pozicija unutar višeg menadžmenta, uključujući i GSR.
5. Viši menadžment je posebno odgovoran za:
  - 5.1. Pomoć Odboru na stvaranju i održavanju kulture i kodeksa dobrog ponašanja;

- 5.2. Zakonitost bankovnih operacija;
- 5.3. Implementaciju utvrđene poslovne strategije banke; sisteme za upravljanje rizikom, kulturom rizika, procese i kontrole za upravljanje rizikom;
- 5.4. Pružanje potrebnog nadgledanja za one kojima upravlja. CBK ne smatra nedostatkom informisanja od strane višeg menadžmenta kao zaštitu kada neko u instituciji krši zakone, uredbe ili kodeks dobrog ponašanja;
- 5.5. Uspostavljanje informativnih sistema upravljanja da se osigura da potrebne, blagovremene i tačne informacije stavljaju se na raspolaganje Odbora, regulatora i drugih zainteresovanih strana;
- 5.6. Savetovanje Odbora za potrebnu organizacionu strukturu banke;
- 5.7. Osiguranje da broj i kvalitet osoblja i ostalih resursa jesu adekvatni za obavljanje svih zadataka institucije;
- 5.8. Komuniciranje strateškog pravca, tolerancije rizika i linija izveštavanja preko cele institucije i jasno opisivanje i dokumentovanje odgovornosti za svakog člana osoblja.

Član 20

Kvalifikacije viših menadžera

1. Svi viši menadžeri banaka licenciranih za poslovanje na Kosovu moraju imati odgovarajuće lično iskustvo, kompetencije i kvalitete. Zahtevi koje CBK smatra važnim, su utvrđeni u članovima 31. i 35. Zakona o bankama i Uredbe CBK-a za direktore i više menadžere banaka.
2. Imenovanje izvršnog direktora i zamenika direktora u Kosovskim bankama mora biti odobreno od strane CBK-a. CBK će uzimati u obzir pitanja utvrđena u Zakonu o bankama i Uredbi za direktore i više menadžere banaka kako bi se odlučilo da li će se odobriti imenovanje.

Član 21

Korporativno upravljanje u ograncima stranih banaka koje posluju na Kosovu

1. Kada se jedna banka licencira od strane CBK-a za poslovanje kao ogranak strane banke, sprovode se sledeći zahtevi:
  - 1.1. Ogranku se neće zatražiti da uspostavi Odbor na Kosovu;
  - 1.2. Imenovanja višeg menadžmenta ogranka zahtevaju prethodno odobrenje CBK-a;
  - 1.3. Viši menadžment očekuje se da garantuje da su politike i pravila grupe prilagođene sa sredinom na Kosovu;
  - 1.4. Viši menadžment mora da obezbedi potpunu usklađenost sa zakonima, propisima, smernicama Kosova, kao i bilo koju drugu zakonsku odredbu na snazi. Bilo koji sukob između zahteva Kosova i zahteva matične zemlje mora se prijaviti u CBK. Ogranak

- može da ignoriše zahtev Kosova samo ukoliko dobije specifično izuzeće od CBK-a da to učini;
- 1.5. Ogranak mora da obezbedi CBK-u takve informacije u vezi sa njegovim poslovanjem i poslovanjem matične institucije na zahtev CBK-a kako bi CBK bio zadovoljan sa poslovanjem ogranka koji podleže adekvatnom nadzoru od strane matične banke i nadzorniku države porekla.
  2. Ukoliko CBK zaključi da se poslovanje ogranka smatra kao poslovanjem od sistemskog značaja za finansijski sistem na Kosovu, zbog svoje veličine ili bilo koje druge osobine, CBK ima pravo u skladu sa članom 12. Zakona o bankama da zatraži od banke na Kosovu da se transformiše od ogranka u zavisni subjekat.
  3. U funkciji sprečavanja i upravljanja sistemskim rizikom, kao rezultat poslovanja ogranka strane banke, sprovodiće se najmanje jedna od sledećih ograničenja:
    - 3.1. Prosečna vrednost njegove imovine za dva (2) uzastopna kvartala prekoračuje deset odsto (10%) od ukupne imovine bankarskog sistema
    - 3.2. Prosečna vrednost njegove imovine za dva (2) uzastopna kvartala prekoračuje deset odsto (10%) od ukupnih depozita bankarskog sistema.
  4. Ukoliko ogranak strane banke ostvaruje ograničenja iz tačke 3. ovog člana, CBK mora da obavesti ogranak strane banke da će biti predmet regulatornog i nadzornog okvira koji se primenjuje na zavisne subjekte i u vezi sa periodom tokom kojeg mora da ispunjava sve ove regulatorne zahteve koji se primenjuju na zavisne subjekte.
  5. Od ogranaka stranih banaka se traži da obezbede CBK-u detaljne planove za njihovu moguću transformaciju u zavisni subjekat u vreme kada postižu devet odsto (9%) imovine ili depozita bankarskog sistema.

Član 22

Kompenzacija

1. Ova uredba utvrđuje sledeće obaveze za banke u pogledu njihovog sistema kompenzacije:
  - 1.1. Odbor mora da obezbedi da one u potpunosti razumeju kako će sistemi kompenzacija i stimulacija funkcionisati pod svim okolnostima i da budu zadovoljne da su one u skladu sa interesima banke i njihovu toleranciju rizika;
  - 1.2. Odbor bi trebalo da redovno prati funkcionisanje sistema kompenzacije banke kako bi se obezbedilo da one pravilno posluju i ne podstiču preuzimanje preteranog rizika u banci;
  - 1.3. Rezultati kompenzacije treba da budu simetrični sa rezultatima rizika banke da bi obezbedili usklađenost interesa člana osoblja sa onima iz banke. Isto tako, oni treba da

imaju rokove plaćanja koji su u skladu sa periodima rizika sa kojima se suočava banka kako se osoblje ne bi nagradilo pre vremena;

- 1.4. Kompenzacioni paketi direktora, višeg menadžmenta i osoblja koji bi mogli uticati na profil rizika banke ne bi trebalo da se svi zasnivaju na iste parametre zbog toga što ovo povećava rizik da niko ne vidi paket sa stanovišta interesa banke.
- 1.5. CBK zadržava pravo da proceni i ako je potrebno, da zahteva izmene sistema kompenzacije u bankama ukoliko ona smatra da su od sistemskog značaja u finansijskom sistemu na Kosovu, kada veruje da postojeći sistem kompenzacije može da podstiče preuzimanje preteranog rizika u banci;
- 1.6. Performansa Odbora u sprovođenju ovog člana će biti važan element procene ukupne performanse Odbora u okviru ispitivanja banke od strane CBK-a.

Član 23

Funkcija upravljanja rizikom

1. Banke bi trebalo da imaju efektivnu nezavisnu funkciju upravljanja rizikom, pod rukovodstvom Glavnog službenika za rizik (GSR) ili ekvivalentnog službenika, koji bi trebao da ima reputaciju, nezavisnost, prave resurse i pristup u Odboru.
2. Funkcija upravljanja rizikom treba da bude dovoljno nezavisna od poslovnih jedinica i ne treba da bude uključena u aktivnosti generisanja prihoda.
3. Funkcija upravljanja rizikom mora da ima dovoljan broj radnika koji poseduju neophodno iskustvo i kvalifikacije, uključujući poznavanje tržišta i bankarskih proizvoda, kao i savladavanje znanja iz oblasti rizika.
4. Ključne aktivnosti u okviru funkcije upravljanja rizikom treba da sadrže:
  - 4.1. Identifikaciju pojedinačnih materijalnih rizika, agregiranih i novih rizika;
  - 4.2. Procenu rizika i merenje izloženosti banke prema njima;
  - 4.3. Razvoj i primenu okvira upravljanja rizikom banke, uključujući i kulturu banke prema riziku, toleranciju prema riziku kao i ograničenja rizika;
  - 4.4. Praćenje aktivnosti koje predstavljaju rizik i izloženost riziku u skladu sa spremnošću banke za rizik odobren od strane Odbora, praćenje ograničenja rizika i odgovarajućih potreba kapitala ili likvidnosti;
  - 4.5. Informacije za viši menadžment i izveštavanje Odbora ili Komiteta za upravljanje rizicima, u vezi sa svim ovim aktivnostima, uključujući ali ne ograničavajući se na predlaganje potrebnih radnji kako bi se smanjio rizik.
5. Banke moraju imati višeg menadžera (GSR ili ekvivalentno) sa opštim odgovornostima za funkciju upravljanja rizicima banke.

6. GSR ima glavnu odgovornost za nadgledanje razvoja i sprovođenja funkcije upravljanja rizicima banke.
7. GSR je odgovoran za podršku Odboru svojim angažovanjem i nadgledanjem razvoja izjave ili politike o spremnosti banke prema riziku, kao i granica rizika određenih u skladu sa izjavom/politikom za rizik.
8. GSR mora da ima organizacioni mandat, neophodni autoritet i nadležnost za nadgledanje aktivnosti upravljanja rizicima banke.
9. GSR mora da izveštava i da ima direktan pristup Odboru ili Komitetu za upravljanje rizicima, bez ikakvog ometanja.

Član 24

Funkcija usaglašenosti

1. Odbor direktora jedne banke je odgovoran za osiguranje da je banka u saglasnosti sa svim relevantnim zakonima i propisima.
2. Za izvršavanje ove odgovornosti, Odbor mora obezbediti da funkcija usaglašenosti deluje na proaktivnoj osnovi i identifikuje dokumente i procenjuje rizik usaglašenosti u vezi sa poslovnim aktivnostima banke, uključujući razvoj novih proizvoda, i mora da prati potencijalne rizike od nepoštovanja zakona i propisa na snazi od strane banaka.
3. Odbor direktora je odgovoran da obezbedi da je pripremana pisana politika za uspostavljanje efikasne funkcije usaglašenosti i da je stvoren sistem koji će obezbediti njegovu punu primenu. Politika funkcionisanja usaglašenosti mora biti u skladu sa strategijom upravljanja rizicima banke.
4. Odbor direktora će obezbediti da funkcija usaglašenosti ima neophodna ovlašćenja i uticaj da obavlja svoju funkciju i da je opremljen sa dovoljno ljudskih i finansijskih resursa za efikasnu identifikaciju rizika usaglašenosti. Odbor direktora je dužan da nadgleda upravljanje rizikom usaglašenosti banke sa zakonima i propisima na snazi.
5. Viši menadžment će usvojiti procedure neophodne za sprovođenje adekvatne i efikasne politike funkcije usaglašenosti.
6. Odbor direktora i viši menadžment su odgovorni za obezbeđivanje neophodne strukture za stvaranje nezavisne funkcije usaglašenosti, kao što sledi:

- 6.1. Uspostavljanje formalnog statusa u okviru funkcije usaglašenosti unutar banke;
  - 6.2. Imenovanje osobe ili određivanje jedne posebne jedinice ili bilo koje druge organizacione strukture za izvršavanje funkcije usaglašenosti;
  - 6.3. Da osigura da je funkcija usaglašenosti postavljena u poziciji da neće izazvati sukob interesa uključujući ostale zadatke i odgovornosti;
  - 6.4. Da osigura pristup svim informacijama neophodnih za pojedinca, jedinicu, odeljenje, tj. radnika zaduženog za obavljanje funkcije usaglašenosti kako bi im se omogućilo da efikasno i efektivno obavljaju svoje funkcije;
  - 6.5. Stvaranje mehanizma za kontinuiranu saradnju između pojedinca, jedinice ili odeljenja odgovornih za obavljanje funkcije usaglašenosti i lica koja su odgovorna za upravljanje rizikom, finansijsku kontrolu i pravna pitanja;
  - 6.6. Osoba određena za funkciju usaglašenosti ili predsedavajući jedinice ili bilo koje druge organizacione strukture postavljene na funkciji usaglašenosti mora da informiše viši menadžment i mora da izveštava Odboru direktora, koji će takođe odlučiti o njegovoj ili njenoj nadoknadi;
  - 6.7. Razrešenje ili ostavka osobe zadužene za funkciju usaglašenosti ili rukovodioca jedinice ili drugih organizacionih struktura usaglašenosti i uzroci toga će biti dostavljeni CBK-u u roku od sedam radnih dana nakon razrešenja ili ostavke.
7. Lice, jedinica, odeljenje, dakle, zaposleni u odeljenju odgovornim za vršenje funkcije usaglašenosti moraju biti brojčano dovoljni i adekvatni kako bi se obezbedilo da se rizik usaglašenosti unutar banke efikasno upravlja. Takođe, banke mogu uspostaviti posebne jedinice za specijalizovane oblasti kao što su: zaštita podataka, zaštita potrošača, sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Međutim, funkcija usaglašenosti će obavljati sledeće poslove koji se uglavnom odnose na identifikaciju i praćenje rizika usaglašenosti:
- 7.1. Praćenje i poštovanje uredbe koja se odnose na bankarsko poslovanje;
  - 7.2. Identifikacija i praćenje rizika neusaglašenosti bankarskih operacija sa pravilnicima;
  - 7.3. Praćenje i testiranje usaglašenosti i izveštavanje višem menadžeru i Odboru direktora o utvrđenoj neusaglašenosti i preduzetih korektivnih radnji za njihovo prevazilaženje;
  - 7.4. Kontinuirano i efikasno savetovanje članova višeg menadžmenta i Odboru direktora o sprovođenju uredbe;
  - 7.5. Informisanje višeg menadžmenta i direktno izveštavanje Odboru direktora ili jednom Komitetu Odbora direktora određenog za usaglašenost u skladu sa politikom funkcije usaglašenosti;
  - 7.6. Procena mogućeg uticaja novih uredbi i promena u bankarskom poslovanju i okruženju u kojoj posluje banka;
  - 7.7. Procena usaglašenosti novih proizvoda i poslovnih procesa u banci na osnovu zakona i propisa na snazi;

- 7.8. Osiguranje obuka i informisanja radnika o načinu sprovođenja odgovarajućih zakona i podzakonskih akata u njihovom svakodnevnom radu;
- 7.10. Saradnja sa regulativnim institucijama;
- 7.11. Dokumentiranje svojih poslova i podnošenje redovnih informativnih izveštaja višem menadžmentu banke, u skladu sa politikom funkcionisanja usaglašenosti.
8. Delokrug rada i delatnosti funkcije usaglašenosti moraju biti predmet periodične revizije od strane funkcije unutrašnje revizije.

Član 25
Sprovođenje, popravne mere i civilne kazne

Svako kršenje odredbi ove Uredbe će biti predmet popravnih i kaznenih mera, kao što je definisano u Zakonu o centralnoj banci i Zakonu o bankama.

Član 26
Prilog

Obrazac izjave za nezavisne članove Odbora direktora je definisan u prilogu ove Uredbe.

Član 27
Stupanje na snagu

Ova uredba stupa na snagu 01. marta 2017. godine.

Predsednik Odbora Centralne Banke Republike Kosova

Prof. Dr. Bedri Peci

IZJAVA NEZAVISNOG ČLANA ODBORA

Izjavljujem da ispunjavam dole navedene zakonske zahteve Centralne Banke Republike Kosova za nezavisnog člana Odbora direktora: Nemam nijedan direktan ili indirektan interes u vezi sa bankom po pitanju zaposlenja, osim mog zaposlenja kao člana Odbora ili na poziciji savetnika Odbora neke druge kompanije u okviru grupe;

- Ni ja niti moj suprug/a, ili bliski krvni srodnici do drugog stepena nemamo kapital niti trgovinske ili komercijalne odnose sa bankom, njenim ograncima, potčinjenim ili nekoj drugoj kompaniji grupe, trenutno ili tokom zadnjih godina
- Nisam bio izabran ranije u Odboru direktora banke kao predstavnik neke određene grupe akcionara
- Nisam bio zaposlen u nekoj kompaniji koja je pružala usluge revizije ili savetodavanja za banku tokom zadnjih šest meseci
- Nisam ranije bio zaposlen u nekoj firmi koja banci pruža određenu količinu usluga i proizvoda, i nisam imao upravnu poziciju u nekoj takvoj kompaniji tokom zadnjih šest meseci
- Niti moj suprug/a ili neko od mojih krvnih srodnika do drugog stepena nemaju upravnu poziciju u banci i nisu akcionari koji poseduju više od 5% ukupnog kapitala neke banke
- Nisam zaposlen na izvršnoj poziciji neke druge kompanije u kojoj neki od izvršnih službenika te kompanije služe u odboru banke
- Nisam dobio niti primio nikakvu drugu nadoknadu od banke osim nadoknade koja mi sledi kao član odbora / nadoknada za savetnika i navedenih beneficija u osnivačkim aktima društva
- Nemam akcije u nekoj banci koje prekoračuju više od 1% kapitala banke i nemam niti ću imati preferencijalne akcije
- Moje rasuđivanje će se obavljati samo za dobrobit banke i ja nemam nikakav perceptirani ili trenutni sukob interesa koji proizilazi iz mojih odnosa sa bankom i povezanim strankama sa bankom što bi moglo da me ometa da delujem kao nezavisan direktor

Potpis: _____

Institucija: _____

Izjava se prilaže obrascima za aplikaciju koji se zahtevaju od strane Centralne Banke Republike Kosova